



# Invulling van de onderzoeksplicht voor verdachte waterbodems: bijna een feit

## Situering

Met het nieuwe decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming, (B.S. 22 januari 2007) voorziet de wetgever voortaan ook in een afzonderlijk hoofdstuk voor waterbodems. Dit hoofdstuk biedt een juridisch kader voor het onderzoek en de sanering van *verontreinigde* waterbodems.

Het waterbodemonderzoek, zoals bedoeld in het nieuwe decreet, heeft tot doel uit te maken of er een *ernstige bodemverontreiniging* ter hoogte van de *waterbodem* bestaat, of met andere woorden of er een ernstige bedreiging uitgaat van de waterbodemverontreiniging. Van zodra een ernstige bedreiging wordt vastgesteld, dient de klassieke weg van het bodemsaneringsdecreet te worden gevolgd: een bodemsaneringsproject moet wor-

den opgesteld, waarna dan eventueel de bodemsaneringswerken kunnen starten.

## Ontwikkeling van een standaardprocedure voor waterbodemonderzoek

De uiteindelijke methodische doelstellingen van het nieuwe decreet zijn duidelijk omschreven: er dient een *standaardprocedure voor waterbodemonderzoek* opgesteld te worden die de wetgever moet toelaten om te beoordelen of een verontreiniging ter hoogte van een waterbodem al dan niet een ernstige bedreiging vormt. Het is hierbij uitdrukkelijk de bedoeling om zowel de verontreiniging in de waterbodem, als op de oevers en in de eventuele overstromingsgebieden (met inbegrip van het oppervlaktewa-

ter-grondwater continuüm) af te perken, en het risico ervan in te schatten.

Het begrip 'ernstige bedreiging' dient volgens het voorontwerp van het sectoraal uitvoeringsplan voor bagger- en ruimingspecie van 7 december 2006 een eigen invulling te krijgen voor waterbodems. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen bevaarbare en onbevaarbare waterlopen. Voor onbevaarbare waterlopen blijft deze nadere invulling open. Voor bevaarbare waterlopen wordt gesteld dat het enkel een ernstige bedreiging voor de volksgezondheid betreft.

Met de introductie van deze nieuwe, bijkomende bepalingen wordt een specifieke invulling gegeven aan een nog openblijvend hiaat met betrekking tot het waterbodemonderzoek: tot op heden wordt een milieuhygiënisch onderzoek van de waterbodem meestal enkel uitgevoerd van zodra de waterbodem het onderwerp uitmaakt van een bagger- of ruimingscampagne (onderzoeksverplichtingen volgens Vlarea). Alle overige waterbodems zijn (waren) dus in zekere zin gevrijwaard van enige onderzoeksverplichting, daar er nog geen standaardprocedure voor waterbodemonderzoek voorhanden was.

### **Concrete invulling van de nieuwe standaardprocedure Toepassingsgebied van de standaardprocedure**

Het waterbodemonderzoek dient te gebeuren op een waterloop die is aangeduid door de Vlaamse Regering. De prioriteitsbepaling hiervoor zal gebeuren op basis van een nog op te stellen lijst van diverse criteria en de noodzakelijke adviezen vanwege diverse betrokken actoren.

### **Opbouw van de standaardprocedure**

Net zoals bij een "klassiek" bodemonderzoek, zal een waterbodemonderzoek bestaan uit een historisch-administratief vooronderzoek, gevolgd door een monsterneming van de waterbodem en de (aanpalende) gronden (oevers, overstromingsgebieden) die verontreinigd kunnen zijn ten gevolge van de verspreiding van de verontreiniging van de waterbodem of het oppervlaktewater. Het onderzoek heeft als doel om de verontreiniging in de waterbodem, op de oevers, overstromingsgebieden en eventueel in het grondwater af te perken en het risico ervan in te schatten. De specifieke eigenschappen van waterbodems – niet in het minst de structuur, de gelaagdheid, het dynamisch karakter, de neiging tot diffusie en verspreiding van eventuele verontreinigingen – nopen de wetgever tot de opmaak van een aparte standaardprocedure voor waterbodemonderzoek.

Teneinde de hoger vernoemde doelstellingen te kunnen invullen, en teneinde tot een efficiënte en economisch haalbare standaardprocedure voor waterbodemonderzoek te komen, heeft de wetgever geoordeeld dat het volgende stappenplan moet uitgevoerd worden:

#### *Stap 1*

*Uitvoering van een procedure ter karakterisering van de noodzaak tot het opstarten en/of uitvoeren van een waterbodemonderzoek:* deze stap moet garant staan voor de effectieve noodzaak tot het uitvoeren van een waterbodemonderzoek; zelfs indien de waterloop op de eerder vernoemde lijst van "verdachte waterlopen" werd opgenomen. Tal van dynamische eigenschappen van de waterloop kunnen hiervoor aan de basis liggen. Een "eigen" normering zal hiervoor bovendien worden uitgewerkt.

#### *Stap 2*

*Uitvoering van een procedure ter bepaling van een bemonsterings- en analyseprogramma, dat aangepast is aan de typische bevindingen uit de voorstudie van de betreffende waterloop.* Dit programma moet in de eerste instantie instaan voor de (latere) risico-evaluatie voor de aanwezigheid van de verontreiniging in de waterbodem. Het programma is niet onmiddellijk bedoeld voor andere functionele karakterisering, zoals ecologische waardebeoordelingen of zoals hergebruiksmogelijkheden voor de geruimde specie. Het spreekt anderzijds voor zich dat de onderlinge compatibiliteit tussen de diverse kaders wel zo optimaal mogelijk zal gemaakt worden.

#### *Stap 3*

*Uitvoering van een procedure voor het uitmaken of er ernstige aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een waterbodemonverontreiniging en voor de aard als ernstige bedreiging.* Een specifieke risico-evaluatiemethodologie voor waterbodems zal worden uitgewerkt en aan de milieudeskundigen ter beschikking worden gesteld. Het model zal deels gebaseerd zijn óp, of – omgekeerd – input leveren àan, overige risico-indicatoren, zoals de BBI (belgisch biotische index) voor oppervlaktewaters en zoals de triade kwaliteitsbeoordelingen voor waterbodems.

### **Stand van zaken**

Samen met het C.I.W., werkt de OVAM thans aan de uitwerking en invulling van de nieuwe standaardprocedure. Hiertoe werd een studieopdracht gegeven aan een consortium van twee studie-bureaus, BOVA n.v. en Belconsulting n.v. Er wordt verwacht dat de nieuwe standaardprocedure voor waterbodemonderzoek zal gepubliceerd kunnen worden tegen het einde van dit jaar. Tegen dan, wordt vermoedelijk ook het nieuwe Vlarea gepubliceerd, zodat het *nieuwe decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming* dan effectief in werking zal kunnen treden. ■

Geert Bogaert, Milieustudiebureau BOVA Environmental Consulting nv  
geert.bogaert@ecobova.be

De auteur is projectleider van het door de OVAM aangestelde studieconsortium.